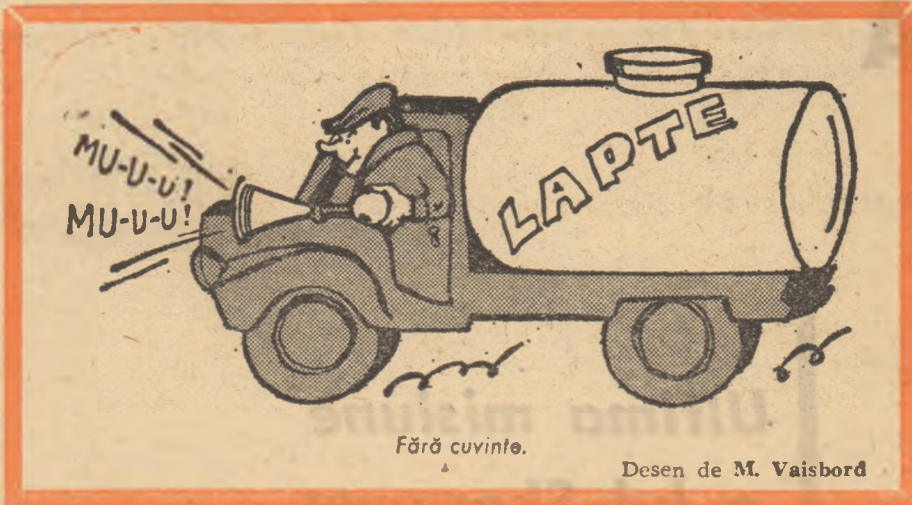


Actualitatea
 actualitatea actualit.
 actualitatea actualit.
 actualitatea actualit.
 actualitatea actualit.
 actualitatea actualit.
 actualitatea actualit.
 actualitatea actualit.



Fără cuvinte.

Desen de M. Vaisbord

CE SE DISCUTĂ

Sint condamnate
 recifele?

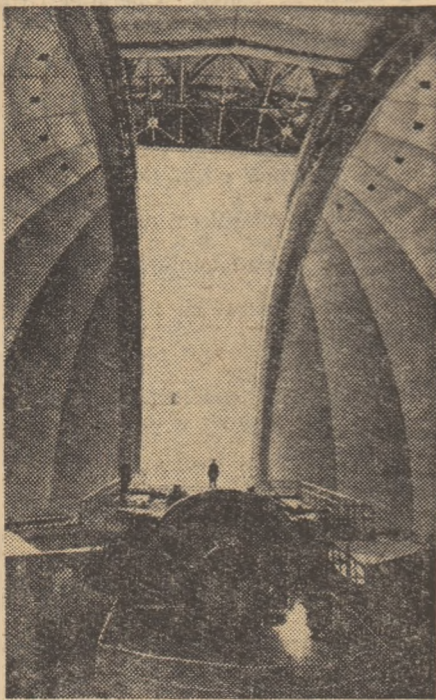
Anul trecut, ziarele din întreaga lume au scris mult despre *Acanthaster planci*, stelele de mare gigant care devorau recifele coraliene. Recent, problema a fost repusă în discuție de un expert sovietic, Fiodor Pasternak care, se pare, a găsit o modalitate de salvare a recifelor.

Așa cum s-a mai arătat, înainte de 1969 stelele de mare, fiare feroce, dar în același timp frumoase erau foarte rar întâlnite pe Marele recif australian; acum, însă, sint semnalate în cantități uriașe. Sondaje recent făcute — arată specialistul sovietic — au dovedit că un singur individ poate distruge circa 400 cm de colonie coraliană, încât amploarea pagubelor nu e greu de imaginat. Până acum a fost distrus un sfert din reciful australian, iar reciful insulei Guam a fost devorat pe jumătate. Consecințele? Fauna bogată și variată a nevertebratelor mari sau mici care se adăpostește în coloniile de corali a început să piară sau să părăsească în masă recifele moarte. În afară de aceasta, din cauza rapidității cu care se înmulțesc stelele de mare. În curând urmează a fi amenințate și regiunile tropicale ale Oceanului Indian, precum și coasta estică a Africii.

O seamă de specialiști au fost de părere că această proliferare uimitoare ar fi urmarea împuținării unei moluște gasteropode gigant, *Charonia tritonica*, inamic redutabil al stelei de mare. Acum, însă este avansată părerea că reproducerea ei întempestivă ar fi legată de o gravă perturbare biologică a faunei și florei recifelor. Din fericire, însă, arată specialistul sovietic, orice expansiune de acest fel este după un timp urmată de un regres. Înmulțindu-se peste măsură, stelele de mare vor începe să-și dispute hrana printr-o luptă devastatoare, fără cruțare, care până la urmă duce la restabilirea echilibrului.

Dar, intrucît reconstituirea unui recif — este de părere Fiodor Pasternak — durează foarte mult și, în afară de aceasta, se pare că pericolul se apropie și de alte zone ale Pacificului, se impun de urgență măsuri de combatere a flagelului. Dintre soluțiile pe care expertul le propune semnalăm două. În primul rînd ar putea fi organizat un serviciu de stopare a migrației stelelor de mare spre noi regiuni prin săparea în recife a unor tranșee transversale, umplute cu nisip. Aceste bariere ar împiedica expansiunea. După care stelele de mare adulate existente în zonele contaminate ar putea fi distruse fără greutate de batalioane de oameni-broască, prin injecțare cu formalină.

FOTOGRAFIA SĂPTĂMÎNII



În curînd, de pe o culme (de 2070 metri) a Caucazului un nou și gigantic telescop va scruta cerul

Foto: A. Mihailov (APN)

DECENIUL COSMIC

1000 de corpuri cerești artificiale

Viitorii istorici ai științei vor consemna desigur ziua de 12 aprilie 1961 ca începutul unui deceniu de extraordinare înfăptuiri ale genului uman, al unor izbînzi de cea mai mare însemnătate pentru explorarea Cosmosului. Cea dintîi din seria acestor izbînzi a fost înregistrată în ziua aceea de neuitat cînd Iuri Gagarin a răzbit în Cosmos la bordul navei satelit „Vostok”.

După acest zbor, care a deschis omenirii drumul către Univers și a înflăcărat imaginația tuturor locuitorilor globului, un alt mare salt în cucerirea Cosmosului a fost făcut în martie 1965 cînd cosmonautul Alexei Leonov a ieșit în spațiul cosmic unde a executat un complex de cercetări și observații, revenind apoi cu bine la bordul navei.

A urmat seria izbinzilor dobîndite cu aparate automate. În februarie 1966 stația automată sovietică „Luna-9” a coborît lin pe suprafața Lunii în Oceanul Furtunilor. În același an au fost plasate pe satelitul natural al Pămîntului alte două aparate: pe la mijlocul anului aparatul cosmic american „Surveyor 1”, iar la sfîrșitul anului stația automată sovietică „Luna-13”. Datorită cercetărilor făcute de aparatele cosmice sovietice și americane pe astrul nopții specialiștii au putut afla caracteristicile fizice și chimice ale solului lunar. Sateliții artificiali ai Lunii au îngăduit să se obțină, de asemenea, fotografii detaliate ale suprafeței ei.

Ulterior, stațiile automate sovietice din seria „Venus” și aparate cosmice americane din seria „Mariner”

au cules date despre alte corpuri cerești — planetele Venus și Marte, despre cîmpul magnetic interplanetar, razele cosmice, plasma interplanetară, particulele micrometeoritice etc.

Următoarea etapă în dezvoltarea cosmonauticii mondiale a fost deschisă de zborurile automate și pilotate spre Lună cu revenire pe Pămînt. Un important pas în această direcție l-au făcut aparatele cosmice sovietice „Zond-5” și „Zond-6” care, în 1968, au înconjurat Luna și au revenit pe Pămînt cu a doua viteză cosmică. În felul acesta a fost deschis primul traseu cosmic Pămînt—Lună—Pămînt. În decembrie al aceluiași an cosmonauții americani au efectuat pe acest traseu un zbor pilotat.

Anul 1969 a marcat o nouă și importantă etapă în saltul spre alte lumi. În ianuarie anul trecut au fost plasate pe orbită navele cosmice „Soiuz-4” și „Soiuz-5”. Cosmonauții Vladimir Șatalov, Boris Volinov, Evgheni Hrunov și Alexei Eliseev au făcut în cursul zborului lor orbital manevre de abordare și joncțiune manuală a navelor a cătuind pe orbită o stație cosmică experimentală. Pentru prima oară în istoria cosmonauticii doi oameni au efectuat o transbordare prin spațiul cosmic din nava „Soiuz-5” în „Soiuz-4”.

La 11 octombrie a început o experiență și mai impresionantă, anume zborul în grup al navelor „Soiuz-6”, „Soiuz-7” și „Soiuz-8” cu șapte cosmonauți la bord. Cu acest prilej a fost cercetată mai amănunțit și suprafața Pămîntului în scopuri economice și s-a încercat sudura în Cosmos.

Tot în acest deceniu glorios, cosmonautica a rezolvat cu succes zborul omului spre Lună. În iulie 1969 echipajul navei cosmice „Apolo-11” a realizat primul contact cu satelitul natural al Pămîntului. Prima expediție lunară care a adus pe planeta noastră probe de sol lunar și prima stație orbitală au însemnat două etape de importanță primordială în dezvoltarea cosmonauticii. Iar dacă la începutul deceniului fuseseră plasate pe orbite circumterestre numai douăzeci de obiecte cosmice, în clipa de față numărul lor se apropie de o mie.

În ultimii ani programele cosmice ale U.R.S.S. și S.U.A. s-au specializat oarecum, intrucît enormele cheltuieli pe care le implică, fac imposibilă înfăptuirea tuturor proiectelor realizabile din punct de vedere tehnic. După o seamă de specialiști, mai potrivite pentru studierea spațiului cosmic, a Lunii și a altor corpuri cerești ar fi aparatele automate, care au posibilități vaste și mai mari avantaje față de navele pilotate. Dar, aceiași specialiști nu exclud nici participarea omului la studierea și valorificarea spațiului cosmic. Ei consideră zborurile pilotate doar ca o parte componentă a programului general.

MASS MEDIA

M. E. S.
 ediția a III-a

Recent a văzut lumina tiparului noua ediție a *Mării enciclopedii sovietice*. Fără îndoială, deocămdată este vorba numai de primul din cele 30 de volume a cărui editare este eșalonată pe o perioadă de circa 3 ani.

Deși în comparație cu cea de-a doua ediție (1950—1958, 51 de tomuri), numărul volumelor este acum mai mic, cantitatea de informație este sporită și, evident, adusă la zi, ceea ce face ca noua lucrare să aibă, ca instrument de lucru și referință, o importanță teoretică și practică de prim plan. Reducerea spațiului redacțional s-a obținut

prin comprimarea judicioasă a articolelor de o întindere mai mare și folosirea unui corp mai mic de literă, operație care îngăduie, ca revers al medaliai, mărirea numărului de cuvinte-titlu.

Volumul întâi (*A — Angob*) are 608 pagini, numeroase ilustrații în culori, planșe și hărți de o înaltă ținută tehnică. Ținînd pasul cu ritmul accelerat al dezvoltării științei, autorii volumului au adus precizări de ultimă oră în articolele consacrate automatizării și automaticii, aviației, automobilisticii etc., fără a neglija, în același timp, elementele noi din domeniul științelor umaniste. Astfel, pentru a cita un singur aspect, acela al științei limbii, sint consemnați o serie de termeni de lingvistică modernă privind segmentarea actuală a propoziției (este vorba de teoria lui V. Mathesius), distincția aloemică „invariant — variantă” care se face, acum, la toate nivelurile limbii etc.

Pentru noi, volumul I al noii ediții este însă evident interesant și prin prezența românești din paginile sale. Momente din trecutul istoric al țării noastre sint reflectate în câteva articole; realizările actuale, legate de edificarea socialismului, sint consemnate statistic și evolutiv, într-o serie de cuvinte-titlu referitoare la reforma agrară, industria automobilistică ș. a. Ne reținem, de asemenea, atenția informațiile, destul de cuprinzătoare, despre Agenția română de presă (Agerpres), prezentarea unor orașe ca Alexandria sau Alba-Iulia (cea din urmă e însoțită de o frumoasă reproducere a cunoscutei catedrale romano-catolice din secolul al XIII-lea). Menționăm apoi articolele închinare vieții și operei lui Th. Aman (merită amintită reușita reproducerea a autoretretului pictorului) și Vasile Alexandri, a cărui bibliografie este adusă la zi. În sfîrșit semnalăm, în cadrul prezentării românești contemporane, prezentarea personalității regizorului Sică Alexandrescu.

Conf. dr. Victor Vasenco

● concursul nostru ● concursul nostru ●



Lenin, la întorcerea din exil, vorbind muncitorilor din Petrogradul revoluționar

8 Prima reintîlnire emoționantă dintre Lenin și muncitorii ruși după victoria insurecției din Petrograd a avut loc în seara zilei de în stația Belostrov.

În aceeași noapte Lenin a ajuns la Petrograd unde a vorbit mulțimii adunate în

După evenimentele din iulie 1917, contrarevoluția a dezlănțuit o prigoană sălbatică împotriva partidului și a conducătorilor săi. Lenin a fost nevoit să se mute din locuință în locuință, apoi i s-a găsit un adăpost mai sigur, dincolo de lacul Razliv, iar ulterior s-a mutat la

Bonul de concurs în pag. 10-a

● concursul nostru ● concursul nostru ●

OPERAȚIA GRIFF

(II)

Ultima misiune a lui Skorzeny

Skorzeny povestește: „Lui Hitler îi ardeau ochii ca unui animal de pradă când și-a infipt unghiile în biroul lui Napoleon și a răcnit: „Lumea crede că s-a terminat cu Germania! Că mai trebuie doar să se fixeze data și locul înmormintării. Dar noi vom pune capăt acestei situații accidentale și vom porni cu toată forța spre Apus. Atunci o să vedem cine pe cine va înmorminti!”

Apoi, luându-și oșpetele de braț, Hitler s-a apropiat de harta nord-estului Franței și a început să peroreze, în termeni bombastici, despre operațiunile militare care ulterior vor fi cunoscute ca ofensiva din Ardeni. „Lovitura fulgerătoare pe care o vom da prin pădurile din Ardeni va împărți armatele aliate în două brațe neputincioase!” — a conchis Hitler, cuprins de un entuziasm gratuit.

După părerea lui Hitler, Germania mai avea încă mijloacele necesare spre a atinge acest țel. Inamicul era obosit, credea el, și cele 70 de divizii ale aliaților nu erau suficiente spre a face față unui front de 700 de kilometri. Pe frontul rus, bătălia se stabilizase, socotea Hitler, ceea ce putea permite germanilor să retragă de acolo, un număr important de trupe. Grupul de armate B, care avea misiunea să declanșeze ofensiva, va putea primi o întărire de 20 de divizii de infanterie, 10 divizii blindate și 10 corpuri de artilerie. Pentru acoperirea aeriană, Reichsmarschall-ul făgăduise 3000 de avioane de vânătoare; dar — a adăugat Hitler — Göring și Göring și cele 3000 de avioane ale lui s-ar putea să fie numai 2000; oricum însă ele vor include 100 din primele aparate cu reacție, mult superioare avioanelor americane și engleze. De altfel, vremea proastă, prevăzută pentru momentul declanșării operațiilor, va reduce rolul aviației *).

Apoi și-a mijit ochii și și-a ațintit privirea asupra lui Skorzeny. „Trebuie să dăm o lovitură — și-a continuat el ideea — care să abată atenția inamicului de la ofensiva pe care o pregătim. Și vom putea da această lovitură lichidându-l pe comandantul suprem al trupelor anglo-americane”.

Când Hitler a început să dezvolte această ultimă „idee” Skorzeny a înțeles perfect de ce fusese chemat atât de urgent din Berlin.

Și, curind, locotenent-colonelul S.S. Otto Skorzeny a trecut la îndeplinirea misiunii încredințate. Dar în scurt timp el își dădu seama că avea să se lovească de mari greutăți. Dintre cei care nu făceau parte din statul major al lui Hitler, numai doi generali de armată erau la curent cu planul de asasinare a lui Eisenhower. Imprejurarea implica de la bun început o seamă de dificultăți, întrucât pentru recrutarea și pregătirea oamenilor necesari Skorzeny avea neapărat nevoie de sprijinul armatei. Lucrurile se complicau apoi și mai mult din cauză că unul din cei doi generali amintiți nu era de acord cu planul. E vorba de feldmaresalul Karl von Rundstedt care, deși pensionat, fusese chemat de Hitler ca să conducă ofensiva din Ardeni. Von Rundstedt socotea însă planul „stupid pînă la idioțism”.

De aceea, cînd Skorzeny ceru să fie primit în audiență de Rundstedt, pentru discutarea planului lui Hitler, se lovi

* În realitate, însă, forțele germane care au luat parte la ofensiva s-au cifrat la numai 30 de divizii, 250 000 de soldați, 1 900 de tunuri și 970 de tancuri. Cele 3000 de avioane de vânătoare făgăduite de Göring au fost 1500, iar „Düsenjäger”-urile n-au fost gata. Lipsa de benzină n-a permis tancurilor să străbată decît jumătate din cei 500 de kilometri considerați ca minimum necesar spre a răzbi pînă la Anvers. Iar infanteria era alcătuită exclusiv din divizii de Volksgrenadiere, unități improvizate, formate în special din ostași fie prea tineri, fie prea bătrîni.

de un refuz categoric. Descurajat, locotenent-colonelul S.S. se adresă feldmaresalului Keitel solicitînd sprijinul acestuia. (Feldmaresalul a fost spînzurat mai tîrziu la Nürnberg ca criminal de război). Cum Keitel nu-și făcea niciodată scrupule, executînd docil toate ordinele primite, și de data aceasta el a trimis imediat comandanților de corpuri și divizii următoarea directivă:

„Pentru îndeplinirea unei misiuni speciale e nevoie de soldați și ofițeri care vorbesc curent engleza. Candidații care intrunesc această condiție și își exprimă voluntar dorința de a participa la executarea misiunii să fie puși la dispoziția subunității conduse de locotenent-colonelul Otto Skorzeny. Statul

antrenamentul diversioniștilor. În afară de pregătirea de luptă, „cursanților” li se preda pronunția engleză și americană. Erau, de asemenea, învățați să mestece gumă și să țină mîinile în buzunar chiar atunci cînd se întîlneau cu un superior. Dar cel mai greu le era să deprindă a răsuci țigara cu o singură mînă. Din trei mii de voluntari, cum a arătat Skorzeny mai tîrziu, numai trei inși aveau această îndemnare.

Diversioniștii au fost apoi definitiv șlefuiți într-o tabără de lîngă Nürnberg, unde Skorzeny i-a împărțit în grupuri cu diverse misiuni. Cei care cunoșteau mai bine engleza au fost numiți comandanți. Echipa de șoc a brigăzii a fost împărțită, la rîndu-i, în cinci gru-



În ultimele luni ale războiului

lui major se află în orașul Friedenthal: acolo trebuie să vă adresați, Keitel”.

Cînd Skorzeny a aflat de această directivă i-a expedit imediat lui Hitler o telegramă, în care cerea insistent contramandarea Operației Griff. Telegrama se încheia cu următoarele cuvinte: „Intrucît directiva susmenționată a fost atît de larg răspîndită, cred că acum e cunoscută și de serviciul de contraspionaj al aliaților, care a izbutit, probabil, să-și dea seama despre ce e vorba”. Dar generalul SS Vegelein, ofițerul de legătură al lui Hitler, a reținut telegrama și l-a chemat pe Skorzeny la el. După ce l-a muștruluit bine, generalul i-a spus: „Hitler nu va vedea niciodată telegrama dumitale. Ea aruncă o pată asupra unuia din feldmaresalii Reichului și a marelui stat major. Îți recomand să continui pregătirea operației conform ordinului dat de Führer”.

Antrenamentul diversioniștilor

Încît, la statul major al lui Skorzeny, aflat la Friedenthal lîngă Berlin, au început să sosească voluntari. Pe un mare poligon, înconjurat de păduri dese, „omul cu cicatrice” dirija

puri cu misiunea de a ataca cartierul general de la Versailles.

În momentul final al operației, Skorzeny, în uniformă germană, escortat de germani în uniforma trupelor aliate, trebuia să fie dus ca „prizonier” la cartierul general de la Versailles „pentru interogatoriu”. O dată intrat acolo, grupul trebuia să răzbată pînă la reședința comandantului suprem și să-l asasineze. Amplasamentul exact al reședinței fusese marcat pe niște hărți speciale, împărțite tuturor diversioniștilor. Nu-i deloc exclus ca Skorzeny în persoană să-și fi asumat misiunea „de a lichida” pe comandantul trupelor aliate.

În a doua săptămînă a lui decembrie 1944, diversioniștii lui Skorzeny au fost lansați pe frontul din Ardeni. În grupuri mici ei s-au strecurat peste linia frontului, amestecîndu-se cu subunitățile armatei I-a americane. Conform misiunii încredințate, oamenii lui Skorzeny au distrus linia de comunicații, au smuls de la locul lor indicatoarele avertizoare din zonele minate, au înlocuit agenții militari care reglementau circulația, îndreptînd trupele în direcții greșite. În sfîrșit, printr-un sistem de semnalizare numai de ei știut au indicat artileriei germane obiectivele inamicului, ceea ce s-a soldat cu serioase pierderi pentru aliați

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj



„Café de la Paix”

Serviciul de contraspionaj al aliaților lucra însă și el febril. Curînd a izbucit să descifreze planul Operației Griff. Aproape fiecare soldat a aflat că Skorzeny pregătea un atentat iar poliția militară a primit ordinul să aresteze toți suspecții, indiferent de grad. În acest scop au fost elaborate o serie de întrebări-test la care ar fi putut răspunde numai „americani adevărați!”

„Ce înseamnă pirați fluviali?” (comicsuri).

„Cine-i bombardierul negru?” (boxerul Joe Louis).

„Cine-i Vocea?” (cîntărețul Frank Sinatra).

„Cine-i însurat cu Betty Grable?” (Harry James).

Dacă cel interogat răspundea exact la aceste întrebări, i se cerea să pronunțe cuvîntul „wreath” (coroană). (Imbinarca de litere wr și th nu poate fi rostită corect nici de germanul cel mai talentat la limbi străine).

Cu acest prilej au fost arestați sute de englezi care nu cunoșteau subtilitățile americane, dar au fost prinși și o parte din diversioniștii lui Skorzeny. În cele din urmă, însă, soldații aliați au început să se uite bănuitor unii la alții.

Eisenhower a părăsit somptuoasa vilă de la Saint-Germain și s-a mutat în palatul Trianon din Versailles, transformat într-o mică dar solidă fortăreață.

Din toate părțile soseau știri despre ivirea omului cu cicatrice pe obrazul stîng: Skorzeny. La un moment dat s-a zvonit chiar că, înainte de lovitura decisivă, Skorzeny avea să-și adune diversioniștii la „Café de la Paix”. În consecință, la Paris a fost interzisă circulația pe străzi după ora 8 seara. Contravenienții erau imediat arestați. Ca măsură de precauție suplimentară, americanii au înconjurat „Café de la Paix” și-i controlau minuțios pe cei ce intrau și ieșeau.

Capcana

Serviciul de contraspionaj al aliaților organizase, fără știrea comandantului suprem, o ingenioasă capcană pentru căpetenia diversioniștilor hitleristiți. Un american din Chicago, locotenent-colonelul Baldwin Smith, semăna uluitor cu Eisenhower. Conform ingeniosului plan al contraspionajului aliaților, Smith circula în fiecare zi de la Saint-Germain la Versailles cu binecunoscuta mașină de serviciu „cu cinci stele” a lui Eisenhower. Locotenent-colonelul din Chicago ședea calm pe bancheta din spate, zîmbind amabil celor care îi salutau și așteptînd în orice moment explozia unei grenade ori o salvă de armă automată.

La 27 decembrie, Skorzeny terminase pregătirile în vederea executării misiunii și era gata să atace Versailles-ul. După multe căutări, aleseze doispereze diversioniști care urmau să-i acționeze „escorta”. Ei trebuiau să-l aducă cu cătușe, nemişcați, la mîini la statul major american. Dar înainte de a porni la drum, primi știrea că Eisenhower plecase la Reims. Skorzeny își schimbă pe loc planul și hotărî să nu atace statul major, ci automobilul comandantului suprem, undeva în drum spre Reims.

Cele ce au urmat sînt cunoscute de cititori din prima parte a reportajului. Locotenent-colonelul Baldwin Smith și toți cei ce se aflau împreună cu el în mașină au murit.

După ce ofensiva din Ardeni a germanilor a eșuat, Skorzeny, împreună cu diversioniștii supraviețuitori din detașamentul lui, s-a înapoiat în Germania. Hitler l-a decorat cu Crucea de Fier și a declarat că germanii au fost înfrinți în Ardeni din cauza armamentului învechit și a vremii nefavorabile

UN DOCUMENT FOTOGRAFIC: LENIN SI H. G. WELLS



H. G. Wells îl numea pe Lenin „visătorul din Kremlin”, crezând că ideile lui erau utopice. Istoria a dovedit însă că, deși scria literatură de anticipație, Wells n-a avut totuși suficientă imaginație spre a înțelege dimensiunile planurilor elaborate de marele conducător al proletariatului.

MINIATURI

Fabule
fără morală

Totul despre vreme. Un proverb popular spune că, dacă în prima zi de primăvară, găinile beau pînă ameteșă vara va fi călduroasă.

În această ordine de idei, am luat legătura cu corespondentul nostru sătesc, tovarășul Skidro.

— Vă pot comunica o veste bună, ne-a spus el. Vara va fi călduroasă; găinile au amestecat. De bucurie, împreună cu ele s-au îmbătat Nikolai Kimrin și cei doi frați ai lui: Alibred și Fedosi. Ei se află acum cu toții, în afară de găini, la miliție, unde așteaptă să se trezească.

Invitație la răbdare. „Stimați clienți, pentru a înlătura cauzele de nemulțumiri reciproce, vă rugăm așteptați cu răbdare pînă cînd spuma din halbele de bere va dispărea, iar vînburșul va umple halba pînă la semn. Timp de așteptare — trei minute”.

Dacă vreți, mă credeți, dacă nu — nu, dar anunțul a fost afișat în restaurantul gării Autka. Și încă un amănunt: trenurile opresc în gară un minut și jumătate.

Operație de transbordare... Tovarășul Razudihin, directorul întreprinderii de transport orașenesc, a reușit să ducă la bun sfîrșit operația de transbordare a pasagerilor din troleibuzul 22 în troleibuzul 33 care avea același traseu. Operația s-a desfășurat fără mari dificultăți: toți cei transbordați au rămas în viață. În ce privește vîntățiile, entorsele și luxațiile suferite de unii pasageri în cursul transbordării, unele au și fost vindecate, iar altele sînt în curs de vindecare. Se prevede ca spre sfîrșitul anului numărul operațiilor de transbordare să crească considerabil, deoarece metoda va fi extinsă de la troleibuze la tramvaie, trenuri electrice, taxiuri și garnituri de metro, în toate combinațiile posibile.

— Care-i cel mai scump, cel mai cutozător vis al dumneavoastră? l-am întrebat pe tovarășul Razudihin.

— Visul meu, ne-a spus el, e să aplic metoda transbordării la funiculare, în punctele cele mai înalte ale traseului.

Știința în orice casă. După cum se știe, cele mai mari realizări apar în punctele de interferență ale diverselor științe. Astfel, cercetătorii de la Institutul Terra au descoperit o nouă metodă de curățire a ridichilor de coajă cu prilejul unor studii despre oscilațiile scoarței Pămîntului.

O întrebare fără răspuns. Arheologii socotesc că cele mai multe cioburi de vase găsite în pămînt datează din epoca matriarhatului. Ei se întrebă dacă fenomenul poate fi pus pe seama lipsei de îndeminare a celor ce se ocupau pe atunci cu treburile gospodărești (bărbații) sau era expresia nemulțumirii sexului dominant față de cei ce se ocupau cu treburile gospodărești.

Cînd genul se dovedește neputincios. După ce doctorul Barbarino a terminat cu succes operația de separare a doi frați-slamezi, abia născuți, în cabinetul lui a intrat mama lor. Emoționată, ea a cerut celebrului chirurg să o împartă și pe ea în două, pentru a putea alerga după cei doi frați, acum liberi s-o apuce fiecare în altă parte.

— Ori poate chiar în trei-patru părți, a adăugat ea, dat fiind că sînt ocupată în producție și nici treburile casei nu le pot neglija.

— Nimic mai simplu, a declarat scurt și cuprinzător genialul chirurg, în chiar clipa cînd începea operația.

Dar după ce a făcut o bună parte din intervenția chirurgicală, o forță nevăzută l-a paralizat mîinile. Iși adusese aminte de propria-i soție. N-o să vrea și dînsa acum să fie secționată în tot atîtea părți cîți copil are (cinci), plus diversele ei ocupații (și ele foarte numeroase)? Ce-o să se întîmple cu blata femeie, și așa mititică și neajutorată? Imaginîndu-și foarte plastic situația în care se va afla soția lui, genialul chirurg a luat un ghem de catgut și a început să coase la loc femeia de pe masa de operație.

— Basta, signorina! l-a spus el, conducînd-o pînă la ușa sălii de operație. Chiar și un geniu e neputincios în asemenea împrejurări.

Maia Vetrova

PROZĂ

Un om sensibil

— Am o mică rugăminte la dumneavoastră, tovarășe medic-șef. Știu că e greu, dar vă rog să faceți o excepție. Nu s-ar putea să mă consulte alt doctor de circumscripție?

— Unde locuiți?

— Strada Ceaikovski, nr. 2. Serghei Sergeevici Krivolapov.

— Cine vă vede, Gorkova?

— Da, dumneaei...

— Dar ce-a greșit?

— E tînăr! Fără experiență! Înaintea ei a fost Margarita Stepanovna, dumneaei s-o ierte. O inimă nobilă. Dar asta-i un copil încă. Și eu aș vrea un medic nici prea tînăr, nici prea bătrîn, de vîrstă mijlocie... Sînt din fire un om foarte sensibil...

— Vorbii de parcă ați căuta o logodnică...

— Păi cum altfel! exclamă grăbit interlocutorul medicului-șef. La vîrsta mea e foarte important. Un bărbat în vîrstă e un om cu trupul bolnav și cu iluziile risipite...

După vreo cinci luni, Krivolapov se ivi din nou în cabinetul medicului-șef.

— Vă aduceți aminte de mine? îl întrebă el. Am fost la dumneavoastră...

— Îmi aduc aminte! Ei, sînteti mulțumit de noul doctor? E-n regulă?

cartea

cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea



— Eu, personal, n-am nimic împotriva lui Inokenti Petrovici, dar e, într-un fel, straniu. L-am întrebat ieri: „Ce mă sfătuți? Poate că ar fi, totuși, bine să mă internez într-un spital”. „Puteți să vă internați și puteți să mai așteptați”, mi-a răspuns el. „Să continui tratamentul?” „Continuați-l, mai rău n-o să vă facă!” „Să fac o baie generală înainte de culcare sau numai un duș?” „Cum vreți, n-am nimic împotriva”. Și așa, la toate întrebările mele. L-am rugat să-mi explice de ce anume sufăr: tromboflebită, flebită sau periflebită? Nu sînt doctor, dar mai pricep și eu puțin. „Care-i diferența, mi-a răspuns el. Tratamentul e oricum același”.

— Dar ce v-a supărat, totuși?

— Într-adevăr, doctorul nu se poate sfătuți cu bolnavul ce tratament să-i aplice. Medicul trebuie să fie întotdeauna ferm și hotărît. Vă rog să nu mă înțelegeți greșit. M-am împrietănit chiar cu el. Sîntem concetățeni, din Rjev. E un om foarte amabil, foarte bun. Se vede, însă, că bolile noastre l-au plictisit pînă peste cap. Pe de altă parte, bolile sînt de cînd lumea, însă știința a înaintat; el îmi prescrie totuși mereu alifia Vișnevski și aspirină. Am umplut toată casa cu catran. Nici o spălătorie nu vrea să-mi primească albiturile la spălat.

— Am să dau dispoziții să fiți trecut în evidența altui doctor. Dar pentru ultima dată. Ne-am înțeles?

Au trecut vreo trei-patru luni. Într-o zi Krivolapov veni din nou la policlinică.

„A venit, probabil, să-mi mulțumească”, își spuse medicul-șef.

— Cum te simți? îl întrebă el. Arăți minunat. Sper că acum ești mulțumit de doctorul dumitale.

— Cum să vă spun? făcu încurcat pacientul, ridicînd stîngerit din umeri. Așa și așa... Mă tratează ca pe un copil mic. De două ori m-a întins pe o parte și pe cealaltă. De trei ori m-a întrebat cînd a apărut boala. Caraghios! Mi-a spus: porumbelule! Ce mai porumbel sînt și eu! Să rîzi, nu alta. Ce mă interesează pe mine că și dînsa suferă de inimă. Ce pot eu să-i fac? Cel mult, s-o bat pe umăr. Cu ochii zîmbește, dar fața-i rămîne rece. Ei, e ușor să dai sfaturi... Mi-a strins chiar mîna la plecare. Nici răposata Margarita Stepanovna nu era o femeie de zahăr. Așa se spune, mi se pare. Cum m-a mai consultat ultima dată! Mi-a spus că dacă nu slăbesc două kilograme într-o

lună, să nu mai vin la dînsa. Avea dreptate. Dar asta... aspirină... codeină... Mare ghinionist moi sînt.

Dr. V. Ghiller

INTERVIU

Ultimul roman
al lui Cronin

Revista „Inostrannaja Literatura” a publicat un interviu cu scriitorul britanic de origine scoțiană, Archibald Cronin, binecunoscut pentru romanele „Castelul pâlărierului”, „Sub stele”, „Citadela” și altele, traduse în multe limbi. Acum în vîrstă de 73 de ani, Cronin a terminat recent un nou roman.

A fost un prilej de memorare și, evident, Cronin n-a putut scăpa nici de obligatoriile întrebări despre debutul său literar. Primul lui roman, a arătat scriitorul, s-a născut „scîrțîind”.

— Scrisesem jumătate, și-a amintit el, cînd m-am oprit îngrozit: eu am scris, sare, aiureala asta?

„Aiureala” de care pomenește Cronin este romanul „Castelul pâlărierului”, tradus în 21 de limbi, după care s-au făcut filme și dramatizări și care, mai apoi, s-a bucurat de popularitate și pe micile ecrane. În circa 40 de ani, tirajul acestui roman a atîns impresionanta cifră de 5 milioane de exemplare.

Noul roman al lui Cronin se numește „Un buzunar plin cu griu”. Întrebat despre eroii principali ai romanului, scriitorul a răspuns că e vorba de un medic.

— Nu cumva e vorba de Lawrence Carrol? a ținut să precizeze ziaristul.

— Ba da, a răspuns Cronin. Și nu întimplător „Un buzunar plin cu griu” este, într-un fel, continuarea unui alt roman de-al meu. Între timp eroii s-a maturizat, s-a dovedit în stare să se cunoască mai bine pe sine și să înțeleagă mai bine viața... Cred că va fi o carte foarte contemporană, cum se spune astăzi.

— Ce vi se pare cel mai important atunci cînd lucrați la un roman? l-a mai întrebat pe Cronin interlocutorul.

— În primul rînd, cartea trebuie să se „cristalizeze”. Iar lucrul cel mai important este definirea exactă a caracterelor, de care depinde succesul sau insuccesul cărții. Un bun roman se scrie în cap, înainte de a-l așterne pe hîrtie.

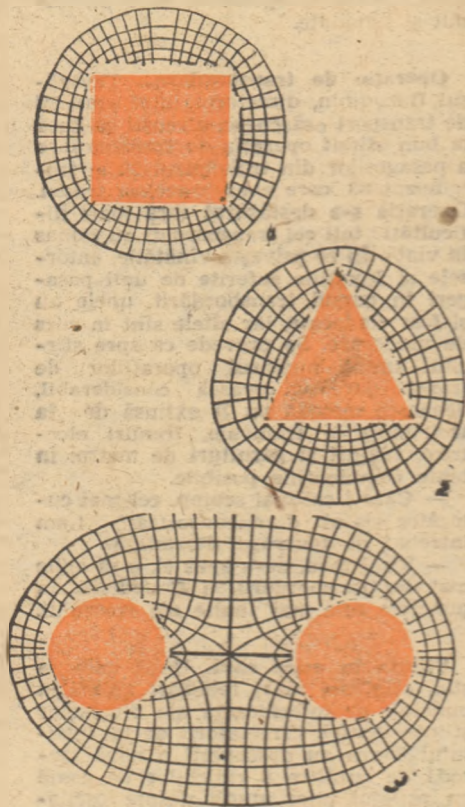
— Ce planuri de creație aveți?
— Ca orice scriitor bătrîn, îmi scriu amintirile.

ANTICIPAȚIE

Dacă am locui pe un Pământ cu alte forme...

Este ideală forma actuală a Pământului și a altor corpuri cerești și ce s-ar fi întâmplat dacă planeta noastră nu ar fi fost așa cum o cunoaștem, ci ar fi avut, să zicem, o altă formă? Întrebarea ne-a fost adresată de un cititor cu multă imaginație. Pentru a-i răspunde am făcut apel la lămuririle date într-un recent articol publicat de revista „Tehnika molodioji”.

Să ne imaginăm că Pământul n-ar fi un geoid — scrie prof. I. Puhnaev, autorul articolului amintit — așa cum îl cunoaștem, ci un cub. Ce forme ar lua în acest caz relieful planetei noastre și care ar fi condițiile de trai ale pămîntenilor? Ca să ne dăm mai bine seama de acest lucru trebuie să știm că suprafața geoidului coincide întotdeauna cu una din „suprafețele echipotențiale” — adică ale căror puncte au toate același potențial — ale cimpului ei gravitațional. Iată de ce: geoidul este forma geometrică pe care de oriunde am privi-o ne apare mereu la fel și absolut simetrică; liniile de forță ale cimpului magnetic al geoidului ne par



raze dispuse radial și îndreptate spre centrul globului, iar suprafețele care taie razele în unghi drept le vedem ca pe niște sfere. Coincidența amintite mai sus îi datorăm multe din comoditățile de care beneficiem pe Pământul-geoid.

Dar să ne întoarcem la Pământul-cub. Pentru ca pronosticurile noastre pentru alte forme geometrice să pară mai fundamentate și obiective, să imbrăcăm aceste forme în modelul cimpului gravitațional al planetei alcătuit din armătura liniilor de forță și acoperișurile „echipotențiale” (desenul 1). „Acoperișurile” înclinate și netede ale modelului n-ar mai putea înfășura strins suprafața colțuroasă a cubului. Ele s-ar arca peste fețele lui plane în formă de cupolă sprijinindu-se cu marginile pe curbe ovale ce ar aminti de contururile unui ecran de televizor. Cele șase cupole s-ar transforma în tot atâtea mări care ar aduna apele Oceanului Mondial. Mările n-ar fi prea late, în schimb ar avea foarte mari adâncimi.

Dacă am face o imagină călătorie pe Pământul-cub, pornind de la un țarm oarecare, acesta ne-ar părea o pantă ușoară și absolut netedă. Dar pe măsură ce am urca-o ne-am da seama că ar deveni din ce în ce mai abruptă. În sfârșit, când am ajunge pe creastă am vedea în dreapta și în stînga unghiurile cubului. Spre ambele direcții ar duce un drum drept, absolut orizontal. Pornind însă spre unul din unghiuri am observa că drumul începe să urce: dacă la începutul călătoriei ni s-ar părea că mergem pe coama unui acoperiș, pe măsură ce am înainta ne-am pomeni în postura de alpinisti atacând un vîrf ascuțit.

În cele din urmă însă am cuceri și piscul. Trei muchii ale cubului ar „evada” de acolo brusc în jos. Am începe să coborim pe una din ele spre muntele vecin. Dar pe la mijlocul drumului, coborîșul ar deveni din nou suus și când am ajunge pe următorul pisc l-am vedea undeva jos pe cel de pe care abia am coborît. Situația ar fi, evident, neo-

bișnuită; pe planeta noastră sferică avem mereu impresia că ea este plană, în timp ce călătorind pe suprafața realmente plană a cubului nu ne-am putea nicidecum debarasa de gîndul că sintem pe panta unei gigantice depresiuni. Sentimentul ar fi de altminteri întărit și de indicațiile barometrului. La o depărtare de numai 15 kilometri de țarm aparatul ar înregistra 3 000 de metri deasupra nivelului mării. Cine s-ar încumeta să se stabilească la o asemenea altitudine? Înseamnă, prin urmare, că, poate numai a mia parte din suprafața planetei-cub ar putea fi populată, deși, paradoxal, noua formă a Pământului ar trebui să ofere omenirii mai multă suprafață locuibilă (suprafața unui cub este doar mai mare decît aceea a unui geoid cu același volum).

Dacă am dori să încercăm efectele gravitației pe planeta de formă conică n-ar mai trebui să ne deplasăm în Cosmos: în virful conului forța gravitației ar fi de circa 1,5 ori mai mică decît în centrul bazei sale. Pe acest vîrf ascuțit sau undeva prin preajmă s-ar putea găsi un loc ideal pentru observațiile astronomice, laboratoare cu vid și temperaturi joase. Căci acolo ar domni frigul și vidul cosmic. Ceva mai jos, pe pante și-ar putea instala aparatura cercetătorii aurorelor polare și al norilor argintii, ai exploziilor meteoritice etc.

Și acum, dacă privim atent la secțiunea „suprafețelor echipotențiale” ale planetei de formă conică (desenul 2) vedem că ele se răspîndesc dinspre centrul bazei și dinspre două puncte simetrice spre generatoare. Tot într-acolo înclină și liniile de forță sprijinite de suprafață. Prin urmare, spre această zonă ar atrage forța gravitației obiectele grele, acolo s-ar aduna și apa de pe planetă. Este foarte probabil că pe planeta de formă conică ar exista două oceane gigantice: unul ar acoperi mijlocul bazei, celălalt ar încinge ca un inel suprafața-i laterală. Iar locuitorii s-ar stabili cu siguranță în zona din preajma litoralului.

Mult mai confortabil decît cubul și conul ar fi, eventual, pentru amatorii de noi forme terestre, arată prof. I. Puhnaev, toroidul — suprafața generată de o curbă închisă care se rotește în jurul unei axe din planul curbei fără să o taie. Priviți cit de abrupt intră în suprafața acestui corp (figura 3) liniile de forță ale cimpului gravitațional. Numai pe alocuri se pot observa abateri. Restul zonelor de pe planeta toroidală — laturile, de pildă, — ar fi abia înclinate spre margini: un riu din această zonă n-ar curge mai repede decît unul de șes de pe planeta-geoid. Dacă am porni într-o călătorie în josul unui astfel de riu imaginăm am observa curînd că înclinația suprafeței începe să crească, riuul ar curge tot mai repede, aerul ar deveni mai dens, vegetația mai bogată. Ceața s-ar îndesi la început apoi brusc s-ar destrăma. Am vedea orizontul, dar linia lui n-ar mai contura marginea Pământului: dincolo de el s-ar înălța un munte imens ce ar acoperi jumătate de cer. De fapt n-ar fi chiar un munte; privind mai atent am avea senzația că ne aflăm pe panta interioară a unui uriaș crater. Și am începe să coborim în această imensă depresiune a planetei-tor. Număidecît, însă, privirea ne-ar fi atrasă de altă margine a ei și am privi fascinați spre contururile unui pămînt îndepărtat. Culorile vegetației de la suprafața acestuia ar forma fișii regulate. Spre marginea de jos ele ar deveni tot mai variate, mai intense. Am bănui că acolo se află vreo vale întinsă sau țarmul vreunei mări. Instalînd un telescop pe pantă am privi stupefiați copacii cu coroana în beznă! Iar apa ne-ar părea încremenită în poziție aproape verticală. În sfârșit, pe oameni i-am vedea deplasindu-se nepăsători pe panta verticală ca muștele pe perețe...

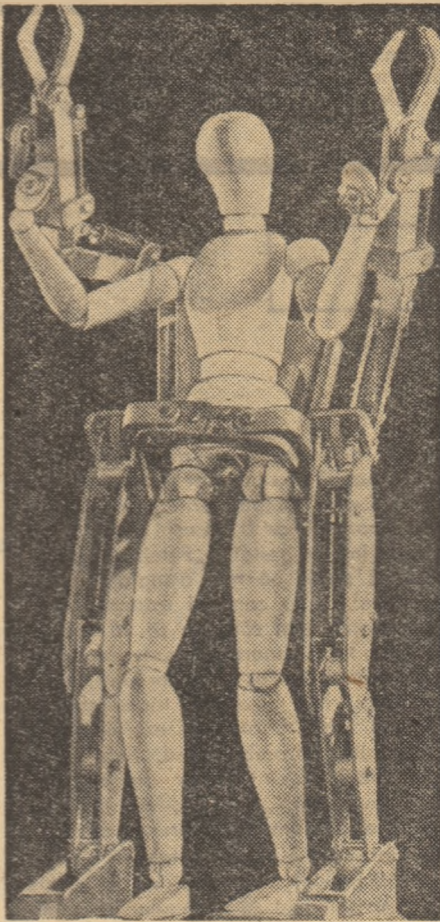
Să ne întoarcem însă la realitate. Ajunși din nou pe geoidul nostru natal ne putem întreba: cum și de unde ar putea lua naștere în Univers planete cu formele descrise mai sus? Nici una din ipotezele cosmogonice cunoscute azi nu făgăduiește, se știe, asemenea minuni.

Forma firească a planetelor rămîne tot geoidul. Dar omul năzuiește să impună naturii legile sale. El făurește corpuri cerești artificiale — sateliți ai Pământului, nave și stații cosmice și, judecînd după modelele existente, dă dovadă de multă fantezie. Odată cu creșterea în volum a stațiilor cosmice, cîmpul lor gravitațional se va manifesta, se crede, tot mai intens. Avînd în vedere experiența acumulată în studierea modelelor gravitaționale, specialiștii vor putea imagina din timp fetele pe care le-ar putea juca gravitația pe aceste noi „corpuri” cerești și să le preîntîmpine.

CIBERNETICĂ

Așteptîndu-i pe cibernetici

Ciberneticii — inteligenți, prompti, docili — așa cum îi cunoaștem din literatură sau din filme nu s-au născut încă. În căutarea unor mijloace de amplificare a capacităților naturale, omul a născocit, însă, din cele mai



Un amplificator al forței umane: acest robot poate dezrădăcina un stejar, dar și mîngia o pisică

vechi timpuri, unele, aparate, mașini tot mai complexe. Pentru omul primitiv un astfel de „dispozitiv” a fost bățul sau piatra; oamenii secolului XX își lărgesc posibilitățile fizice cu care i-a înzestrat natura apelînd la ajutorul ciberneticii. În ultimele trei decenii savanții și inginerii și-au concentrat atenția mai cu seamă asupra interacțiunii om-mașină, plecînd de la două principii de bază: construirea de unele mecanice care imită mișcările omului și li se substituie, dar cu o forță sporită, și asigurarea unui flux de comenzi și informații în amîndouă direcțiile, de la om la mașină și invers.

Un exemplu clasic în acest sens sînt „mîinile mecanice”, construite în 1954 și care pot ridica greutatea de aproape 400 kg. După cîțiva ani li s-a adăugat o cameră de televiziune și robotul a început „să vadă” la distanță. Acum eimei ani el a fost înzestrat cu un original sistem de teledirijare: camera de televiziune reacționează la mișcările pe care operatorul le face cu capul, încît în orice direcție s-ar întoarce operatorul, mașina îl caută și e mereu orientată spre el. Acest „semicibernet” este însă foarte costisitor și, deși mult mai puternic decît omul, nu e aici pe departe la fel de îndemînat. Mina omească poate executa 22 de mișcări diferite, pe cîtă vreme robotul descris numai 10.

Anul trecut a fost realizat, la Minneapolis, un alt component al viitorului cibernet, un dispozitiv numit oculometru, care poate determina în ce direcție privește un om, după modul în care ochiul omenesc reflectă o anumită rază de lumină.

Știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

Dar cea mai dificilă — și mai controversată — misiune a ciberneticienilor din toate țările este înzestrarea așanumitelor cibernetici cu rațiune.

După cum afirmă prof. M. Minski, în momentul de față „nivelul intelectual” al roboților nu depășește pe acela al unui copil de patru ani. Prin combinarea unei camere de televiziune (care joacă rolul ochilor), al unui manipulator (mîinile) și al unui calculator electronic, a fost realizat, de pildă, un aparat care poate să prindă o minge, din orice direcție i-ar fi aruncată. Întocmai ca un copil, un alt așa-zis cibernet poate inspecta încăperea în care se află și să constate dacă în ea sînt sau nu suprafețe plane pe care să se poată înălța un turn (din cuburi, de exemplu) fără ca el să se prăbușească. Pentru moment, deci, crearea ciberneticii raționale are numai o importanță teoretică. Practica poate beneficia numai de pe urma semiciberneticii, a aparatelor care se află undeva între amplificarea directă a posibilităților omului și roboții ideali. În această simbioză omul are funcția de „inspector”, iar aparatura electronică aceea de debitor de mici citimi de rațiune, acționînd întocmai ca sistemul nervos, care ne comandă să ne retragem brusc mina cînd ne înțepăm, de pildă, fără ca semnalul să treacă prin centrul nervoși superiori.

PSIHLOGIE

Să ne amintim, să uităm...

Oricine știe cît de importantă este memoria pentru gîndire și pentru manifestarea ei supremă: activitatea de creație. Nu degeaba a fost Mnemosina, zeita memoriei, mama celor nouă muze protectoare ale Artelor și Științelor.



— N-am ce să-ți fac, de ce-ai uitat cortul acasă?

Mulți dintre noi cunosc, desigur, exemple de memorii fantastice, fenomenale.

Pictorul Nikolai Ghe spunea despre pinza pe care reprezentase, cu o fidelitate fotografică, salonul unui palat din Peterhof: „Decorul tabloului „Petru

tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tel

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

ECOLOGIE

Incursiune
într-un univers ascuns

Puțini oameni știu cât de „populate” sînt primele două palme de pămînt de la suprafața solului. „Locuitorii” respectivi fac mai toți parte din trei încrengături de nevertebrate și sînt foarte variați ca formă și dimensiuni. Cel mai mare dintre ei este binecunoscuta rîmă, care poate ajunge și pînă la 2 m

sol manifestă o sensibilitate selectivă față de diversele insecticide. De pildă, o specie poate fi complet eliminată de o substanță și rămîne indiferentă la alta. Substanța de folosit urmează deci să fie aleasă în funcție de speciile de animale folositoare predominante în sol. Din fericire, rimele, cele mai „pre-



Trei din cei mai mari consumatori de resturi vegetale: un miriapod, un vierme anelid și binecunoscuta rîmă

lungime. În zona temperată, populația rîmelor de pe un pogon de pășune cîntărește pînă la 500 kg, adică echivalentul unui bou. La celălalt capăt al scării, cele mai mărunte animale din sol sînt microscopicele protozoare. Între aceste două extreme se situează o bogată gamă de viermi și reprezentanți ai mai tuturor speciilor din uriașa încrengătură a artropodelor (crustacee, miriapode, păianjeni și tot felul de insecte). Sub un metru pătrat de teren pot trăi pînă la un milion de artropode și cu mult mai mulți viermi și protozoare. Biomasa acestora (fără a socoti și microorganismele) poate ajunge pînă la 500 g; majoritatea ei este constituită de cele două extremități: rimele și protozoarele. Există animale care își petrec o mare parte din viața la adîncimi de peste 30 cm, dar cele mai multe se află în primii 8 cm. Repartizarea se face în funcție de specii. Există și o migrație pe verticală, determinată de schimbările ocazionale în mediu de diversele anotimpuri.

Această populație bogată și eterogenă răspunde de structura, de fertilitatea și chiar de formarea solului. Ea subzistă fărîmițînd și digerînd resturile plantelor (pe care le desfac astfel în componentele lor organice și anorganice), și incorporînd produsele finale în structura solului. Solurile care adăpostesc puține animale sînt de obicei sărace, deoarece materia organică nu ajunge să fie amestecată cu ele, ci rămîne într-un strat distinct aproape de suprafața lor. Asemenea soluri dau totuși recolte dacă sînt lucrate bine și cu adăos de îngrășăminte chimice. În păduri, însă, procesul de formare al solului ar fi foarte încet ori s-ar opri chiar în lipsa nevertebratelor, ceea ce ar avea un efect dezastruos asupra fertilității sale. Dar nu toate animalele din sol sînt binevenite. Unele larve de muște și de bondari sînt foarte dăunătoare pentru cultură. Alte artropode devin supărătoare numai ocazional, iar diverși păianjeni, miriapode și viermi paraziți se hrănesc cu seminii lor din sol. Dat fiind că nu fac deosebire între dăunători și animale folositoare, efectul celor din urmă asupra fertilității solului e greu de apreciat.

În lăcașul acestor animale pătrund acum cantități uriașe de substanțe noi: insecticidele și erbicidele folosite în agricultură și silvicultură. Unele produse sînt aplicate direct pe sol, altele sînt pulverizate pe plante, dar și ele sfîrșesc prin a ajunge în sol, fie o dată cu apa de ploaie care le spală, fie la arat cînd sînt îngropate resturile plantelor. Fiind foarte stabile, multe insecticide (mai cu seamă cele din familia DDT-ului) persistă mult timp în sol. Au apărut așadar temeri, ca nu cumva insecticidele să rupă echilibrul populației din sol, ceea ce ar putea avea consecințe nebănuite de grave. Numeroase experiențe au căutat să precizeze situația. Anticipînd, putem spune însă că concluziile lor sînt încurajatoare.

În primul rînd particulele de insecticide nu se răspîndesc atît de uniform în sol, încît să contamineze chiar și „domeniile” extrem de limitate ale animalelor foarte mărunte, care scapă neatîns și preiau misiunile tovarășilor lor mai mari. Frunzele îngropate într-o plasă de nylon cu ochiuri atît de mici încît rimele nu puteau trece prin ele, au fost descompuse de insecte minuscule. În al doilea rînd animalele din

țioase” nevertebrate, sînt sensibile numai la cîteva insecticide: după altele, chiar dacă la început scade, populația rîmelor își revine rapid. Mai mult, unele insecticide (printre care și DDT-ul) atacă doar dăunătorii și micile dar periculoasele răpitoare din sol, favorizînd astfel înmulțirea artropodelor pașnice, care se îndeletnicesc cu descompunerea materiilor organice.

Concluzii definitive asupra efectelor ecologice ale insecticidelor și erbicidelor nu se vor putea trage însă decît după ce vom avea cunoștințe complete asupra rolului jucat de fiecare specie animală din sol. Oricum, două lucruri rezultă limpede din experiențe: pe o parte, chiar cele mai grave efecte ale poluării de acest gen nu persistă mai mult de cîteva ani după dispariția chimicelor, iar pe de altă pînă și cele mai rezistente insecticide sfîrșesc prin a se descompune. De aceea, specialiștii care au cercetat problema, sînt optimiști. În sol substanțele chimice nu sînt atît de periculoase ca în oceane, lacuri și ape curgătoare, unde înseamnă o certă amenințare pentru nenumărate organisme acvatice.



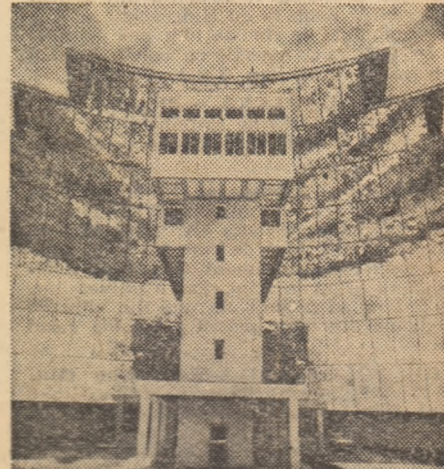
ENERGETICĂ

O „capcană”
pentru Soare

Din depărtare, oglinda concavă cu o înălțime de nouă etaje în care se răsfrîng razele astrului zilei, pare un adevărat templu al Soarelui. Și va fi într-adevăr cel mai puternic cuptor solar conceput vreodată de energeticieni,

destinat nu numai cercetărilor științifice, ci și producției industriale. Cîtă distanță de la primul „laborator de energie solară” realizat acum aproape un sfert de secol și cel amintit mai sus! Studiat recent, printre alții și de un observator al Academiei de Științe din Moscova, elementul central al „capcanei” pentru Soare, realizată de energeticieni francezi, este o construcție ultramodernă. Pe o osatură masivă de beton care adăpostește nouă etaje de laboratoare și ateliere sînt instalate două fațade oferite Soarelui într-o manieră originală. Fațada de sud este un zid-perdea încălzitor, un fel de cheson cu peretele exterior din sticlă triplă, care lasă să pătrundă radiația pînă la un perete interior de metal vopsit în negru. Diferența de temperatură dintre aerul chesonului încălzit în contact cu corpul negru și aerul mai rece din clădire amorsează un tiraj natural care stabilește un circuit continuu între cele două mase de aer ale încăperii de încălzit și zidului cheson. Cînd primele raze ale Soarelui lovesc fațada, zidul începe să „trăiască”; un clinchet slab indică mai întîi încălzirea metalului negru, apoi un suflu ușor, cald, este emanat de „radiator”, o placă de metal ajurată, amplasată la jumătatea înălțimii încăperii pe deschiderea zidului cheson.

Fațada de nord comportă o gigantică oglindă parabolică, cu o suprafață de peste 2000 m², alcătuită din 9000 de fațete din sticlă cîlită, rezistentă la mari eforturi mecanice. În fața uriașei oglinzi, pe o colină situată la o oarecare depărtare și etajată în opt terase sînt dispuse, în așa fel ca să nu se umbrească reciproc, 63 de oglinzi orientative de 45 m² astfel controlate, încît radiația solară să fie constant reflectată pe o parte determinată a marii oglinzi parabolice. În fine, ultimul element al mașinii este cuptorul



Uriașa oglindă concavă, adevărat templu al Soarelui

Însuși. Situat la o distanță de 18 m în fața oglinzii parabolice, el este un fel de căldare mare dar strîmtă, pentru ca umbra ei pe oglindă să fie cît mai redusă posibil. Pentru amortizarea șocului termic, căldarea e acoperită cu aluminiu oxidat, dublat cu panouri de ipsos și echipată cu o macara de 10 tone, destinată să ridice materialele de la sol la nivelul vetrei. Gura cuptorului este asigurată de o ușă culisantă.

Impresionanta mașină descrisă mai sus — a arătat observatorul sovietic — va furniza 1000 kW de energie la 3000°C. Dar ce misiuni i se vor încredința? Pe planul cercetării fundamentale „capcana” solară va putea fi folosită. Între altele de un laborator de energie solară ale cărui cercetări vor fi orientate spre producția de metale pure și aliaje speciale și de un laborator de ultrarefractare care va efectua lucrări la temperaturi foarte înalte pe materiale refractare și observații directe asupra proprietăților fizice și chimice ale acestor corpuri. În ce privește vocațiile industriale ale cuptorului solar, ele vor privi pe de o parte industria specializată în fabricarea creuzetelor sau cărămizilor refractare chemate să reziste mecanic și chimic la temperaturi foarte înalte, iar pe de altă parte metalurgia aliajelor speciale, de o mare importanță pentru necesitățile industriei aerospațiale.

Energia furnizată de cuptorul solar, afirmă specialiștii, va fi competitivă cu aceea a cuptoarelor clasice cu arc electric sau cu xenon. Ca să nu mai vorbim de faptul că energia folosită va fi gratuită: într-adevăr, cuptorul solar poate furniza 1000 kW de energie termică cu numai 12 kW de energie electrică.

Atunci cînd „capcana” Soarelui va fi perfect reglată, ea va putea topi între 2 și 5 tone de produs zilnic. După punerea la punct a acestui cuptor în Europa, energeticienii recomandă ca cea mai potrivită regiune pentru construirea unui al doilea, nordul statului Chile, unde Soarele strălucește 355 de zile pe an.

Poșta medicului

CĂTRE CITITORI!

Abundența de corespondență face ca între momentul primirii ei și data apariției răspunsului să se scurgă câteodată termene care unor cititori li se par lungi, ceea ce îi determină să revină cu noi scrisori. Cum nici o scrisoare primită nu rămâne fără răspuns, rugăm cititorii să manifeste răbdare în așteptarea sfaturilor solicitate. Totodată, rugăm ca scrisorile să fie redactate cât mai citez și concis.

TICA DRAGOȘ — Iași: Totul depinde de dv. și oricâți medici veți (mai) consulta nu vă vor putea fi mai de folos decât propria voință. Considerăm că e vorba de un sindrom nevrotiform cu elemente depresive fără substrat organic, deci perfect vindecabil. Așa cum ați reușit să renunțați la practica dăunătoare din trecut, încercați să vă debarasați și de ideile „negre” prezente. Pentru început, luați Hematodin pe cale bucală, începând cu 2 x 2 pic./zi și ajungând treptat (crescând cu câte 4 pic./24 ore) la 2 x 40 pic./zi. Seara, cu 1/2 oră înainte de culcare, un „cocktail” litic format din 1/4 tabl. Mepronamat, 1/4 tabl. Clordelazin și 1/2 tabl. Phenobarbital 0,10 g. Vă sfătuim să vă căsătoriți cât mai curând.

M. POPESCU — Pitești: 1) Povestea prietenului dv. care crede în vrăji este total anacronică. Ar fi mai bine să consultați un specialist neuropsihiatru. 2) Transpirația nu este un simptom al anemiei. Sînt mai degrabă tulburări neurovegetative (ca și cele ale inimii) pentru care vă sfătuim să faceți un examen complet la un internist.

IOANA HRAN — București: 1) S-a spus — și pe bună dreptate — că ceea ce seamănă cu dragostea este întotdeauna dragoste. Nu e și cazul dv.? 2) În ce ne privește, preferăm în pruritul din urticaria cronică pomada cu Hidrocortizon X f. glicerină, oxid de zinc aa 10 g. apă distilată 60 g D.S. ext., injecții cu calciu bromat intravenos și Nilfan 3 x 1 drajeuzi.

AXINESCU ELENA — Dealul Viilor (Mehedinți): 1) Citiți răspunsul dat sub Ioana Hran — București la pct. 2. 2) A. bonaj...vă!

S.O.S. 33 — Timișoara: Nu ne vine să credem că ați avut numai 180.000 globule roșii! Oricum, situația dv. reclamă un examen atent, fără de care nu vi se poate prescrie un tratament. Avînd în vedere că vă aflați într-un centru universitar, ar fi bine să apelați la una din clinicile medicale din oraș pentru a elucida cazul dv.

GH. ZOGOREANU — Somostelnic (Mures): Aveți o sinuzită prost tratată care explică în mare măsură simptomele pe care le aveți. Consultați un specialist O.R.L. S-ar putea să fie nevoie de puncție. Faceți în același timp și un examen oftalmologic.

S. LAZĂRESCU — București: În general, dacă după 5 ani hemiplegia nu s-a vindecat, șansele sînt puține. Tratamentul pentru consolidare pe care îl faceți este bun și trebuie repetat periodic. În ce privește aparatul gipsat, avem rezerve. Nu cumva sînt și fenomene arteriale? Un examen oscilometric și consultul unui internist ar fi oportune.

N. A. — București: Toate experiențele au arătat că fără un regim hipocaloric sever nu se poate lupta împotriva obezității. Deci, nu mai consumați deloc: piine, făinoase, dulciori, grăsimi, fasole și mazare uscată, alcool. Baza alimentației o vor constitui legumele și fructele, carnea, laptele și derivatele. Înlocuiți untdelemnul la salate, soteuri etc. cu ulei de parafină (uz intern). Pentru scăderea apetitului utilizați noul preparat românesc Silutin, cite 1 tabl. cu 1/2—1 oră înainte de mese. Renunțați la... zeroul de la cele 50—60 de țigări pe care le fumați zilnic.

CONSTANTIN — Tulcea: 1) Tot ce vă putem spune ca medici este că procedați antifiziologic. „Jocul” dv. poate lăsa urmări fizice și psihice. 2) Nu este anormal. Mai mult ca sigur că după căsătorie dereglările se vor amenda. 3) În lucrarea „Cultura fizică și sănătatea” de dr. I. Drăgan există exerciții de acest fel. Nici noi, nici cartea nu putem preciza „în cit timp se va obține rezultatul dorit”.

(Continuare în pag. 11 a)



La o clinică oftalmologică din Vladivostok a fost făcută recent o operație de corectare a retinei dezlipite. Reușita operației se datorește, în mare măsură, unui nou instrument de producție sovietică, oftalmocoagulatorul cuantic „OK-1”. Instrumentul străbate, fără să provoace dureri, pupila și „coase” la loc retina. În fotografie: Pregătiri pentru o nouă operație de dezlipire a retinei

TEMĂ DE SEZON

Alergozele... primăverii

A sosit primăvara, dar acest fermecător anotimp al naturii reînviată prezintă totuși invizibile, primejdii pentru sănătatea omului. Nu vom stărua aici asupra instabilității temperaturii și asupra curenților de aer transformați în cărași ai diferiților microbi și viruși provocatori de boli epidemice. Curenții de aer mai poartă însă cu ei și diferite particule alergene (praf, pulberi domestice, grăunțioare de polen) responsabile de declanșarea unor afecțiuni specifice sezonului de primăvară.

Vom aminti astfel aici în primul rând de o alergie a căilor respiratorii superioare, denumită **coriza (guturaiul) de fin și de polen** — alergie nazo-sinuzală destul de frecvent întâlnită — care se repetă sezonier și are o rezistență accentuată la tratament. De aici și numărul mare de tratamente preconizate, care nu fac decât să demonstreze lipsa lor de eficacitate.

Simptomele care individualizează **alergia nazală de primăvară** sînt bine cunoscute: hidrorree (scurgere) nazală abundentă, strănuturi în salve și astuparea nasului, lăsînd impresia unui purtai care nu se mai termină. Mucoasa nazală este, de obicei, congestivă, cu zone palide și edemațiate. La examenul radiografic se constată și prezența unei sinuzite maxilo-frontale.

Tratamentul este mai mult simptomatic și cu efecte destul de relative, de multe ori guturaiul dispărînd spontan. Se utilizează astfel: instilații nazale cu ulei eucaliptol 1 la sută, pulverizații cu nitrat de argint 1 la sută sau ușoare badijonaje cu acid cronic 1/10, tamponamente endonazale cu soluție Bonain pentru combaterea „salvelor” de strănuturi. Rezultate bune dă adese-

ori adăugarea la soluția existentă într-un flacon de Rinofug a unei fiole de 100 mg. hidrocortizon și utilizarea sub formă de instilații sau pulverizații nazale.

Tratamentul medical nespecific folosește medicamente contra dezechilibrului neurovegetativ: calciu clorat sau calciu gluconic asociat cu efedrină. Fortificarea terenului se face prin exerciții fizice, plimbări, hidroterapie, administrare de vitamine, ședințe de raze ultraviolete. În perioadele de „crize” de guturai, antihistaminicele de sinteză (Romeran, Nilfan, Feniramin 2—3 cpr. zi), influențează activ, în special diminuarea hidrorreei nazale.

Conjunctivita de primăvară, însoțită de obicei coriza de fin, dar este mai rezistentă, durînd de multe ori pînă la începutul toamnei, cînd dispare tot așa cum a apărut. Această alergie a ochilor afectează mai mult băieții, în a doua copilărie — pînă la 20 de ani. Totdeauna bilaterală și necontagioasă, conjunctivita de primăvară are un caracter alergic determinat de polenul florilor și de radiațiile ultraviolete, alergia locală fiind adeseori însoțită și de alte fenomene alergice generale (astm, urticarie, edeme etc.). Simptomele subiective, foarte intense, constau în: senzație de arsură, mâncărime, lăcrimare abundentă și teamă de lumină (fotofobie). Conjunctivele sînt roșii și inflamate.

În afara tratamentului general și nespecific, arătat mai sus, congestia și mâncărimea se calmează prin instilații oculare zilnice repetate cu: Rp. efedrină 0,10 g. adrenalina 1 la mie 30 picături, novocaină 0,20 g. apă distilată 10 ml. D. s. ext. de 3—4 ori pe zi. S-au administrat cu rezultate bune instilații cu acid acetic 0,50 la sută (1 picătură acid acetic la 10 ml. apă distilată) și mai ales instilații cu Prednison (cortizon) 0,50 la sută și sulfacetamidă 5 la sută dizolvate într-o soluție salină pentru a se obține o concentrație de 0,25 la sută.

Pentru a preveni conjunctivita de primăvară se recomandă celor sensibili la această alergie sezonieră să evite lumina prea intensă și climatul marin pe timp de vară, atmosfera încălzită cu praf și polen, care poate conține alergeni oftalmici și purtarea continuă de ochelari fumurii. Adeseori prin schimbarea locului și climatului, simptomele acestei afecțiuni, care de altfel scad în intensitate cu vârsta, dispar de la sine, fără nici un tratament.

Dr. K. L. Mironenko

DE VORBĂ CU PĂRINȚII

Probleme ale pubertății

Pubertatea începe odată cu instalarea caracterelor sexuale secundare și decurge de cele mai multe ori ca o etapă fiziologică normală. Nu rareori însă apar unele perturbări în desfășurarea procesului pubertății. Este bine ca părinții să fie avizați asupra lor pentru a lua din timp măsurile necesare. Le vom trece de aceea în revistă pe scurt.

Pubertatea poate fi precoce cînd maturitatea sexuală apare la fete înainte de 10 ani. La fete această tulburare se întîlnește de 4—5 ori mai frecvent. Mult mai des se întîmplă însă ca pubertatea să se întîrzie. De cele mai multe ori această întîrziere este recuperată în cursul anilor. Se vorbește de pubertate tardivă cînd menstruația nu apare la fete pînă la 18 ani, iar la băieți cînd semnele de maturare sexuală nu apar pînă la 18—19 ani.

În cadrul pubertății pot apărea o serie de simptome alarmante: tulburări cardiovasculare, hipertensiune arterială, lipotimii (leșinuri), tulburări ale echilibrului psihic. Sînt fenomene trecătoare, în ciuda faptului că ele impresionează pe părinți, care impun simple măsuri igienico-dietetice: evitarea supraalimentării organismului, eliberarea psihicului de teamă și conflicte, somn suficient, program zilnic regulat, sport suficient în aer liber, alimentație rațională. Numai excepțional, cu avizul medicului, se vor da sedative ușoare sau tranchilizante.

Obezitatea pubertară poate ridica probleme. Dacă la sugar sau copilul mic ea este interpretată de multe ori ca un indiciu de sănătate și de frumusețe, în perioada pubertății ea pune în alertă pe părinți. Este necesar în toate cazurile un consult medical, pentru că dacă un anumit grad de obezitate (mai ales la fete) este normală la pubertate, nu este mai puțin adevărat că poate fi

esculap
esculap esculap
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap



vorba și de un sindrom patologie. În acest din urmă caz este necesar un tratament hormonal și mai ales regim dietetic, mișcare multă, gimnastică și sport.

Tulburările de menstruație la pubertate pot avea aspecte variate. Dacă fluxul menstrual durează mai mult de 7 zile și este urmat de o stare de slăbiciune și de anemie trebuie considerat ca patologic, necesitînd un examen minuțios. Tratamentul trebuie lăsat pe seama ginecologului.

La vîrsta adolescenței dismenoreea (menstre dureroase) secundară unor afecțiuni locale ale organelor genitale este foarte rară. În schimb forma de dismenoree primară atinge frecvența maximă la 17—19 ani. Și în acest caz, tratamentul va fi condus numai de specialist.

Dr. Liza Siomina

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

TRATAMENTUL STOMATITEI

T. O. Mediaș

Faceți badijonări locale cu Rp: Glicerina boraxată 20 la sută 30 g, Stamină tb. II, vit. B₆ forte f. I, vit. B₂ f. I, vit. A 300 000 u.i. Luați vitamine sub formă de Viplex 3/zi sau polivitamine 6/zi. Respectați cu riguroasă igienă bucală (gargară cu mușețel + bicarbonat), evitați mâncărurile acre, sărate, piperate, ardeiate, alcoolul etc.

UN SIMPTOM NEPLACUT CEARCĂNELE

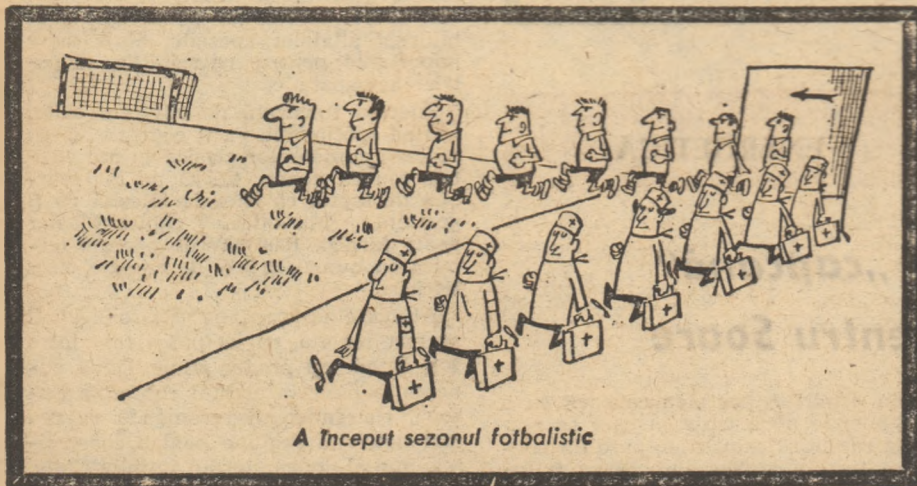
Elena Chiriac — Craiova:

Cearcănele se pot datora nerespectării otelor de somn și oboselii. Uneori sînt un simptom al insuficienței circulatorii. Un regim ordonat de viață și de muncă, opt ore de somn zilnic și o alimentație rațională sînt indispensabile. Local, comprese călduțe cu infuzie de tei, de rosmarin sau mușețel, repetate zilnic de cîteva ori. Vitamina A palmitat hidrosolubilă 25 000 unități/zi, 20 zile lunar asociat cu Tarosin 3 cpr./zi și vit. PP 3 x 1/2 cpr./zi. În celelalte 10 zile vit. C 200 3 cpr. / zi și Cedecalcin 3 cpr./zi.

TOT DESPRE SEBOREE

Aurel — Arad:

Seboarea, stare care rezultă din funcționarea exagerată a glandelor grasoase (sebacee) ale pielii, duce la simptome supărătoare: ten gras, păr „uns”, mătreață etc. Combaterea ei se realizează într-o oarecare măsură printr-o bună igienă a pielii. Spălarea capului se va face în mod obligatoriu o dată la două săptămîni, nu mai des (o spălare mai frecventă dăunează, producînd o funcție excesivă a glandelor sebacee). Folosiți pentru spălare Bromocet, ca pe un șampon obișnuit. După uscarea părului faceți un masaj energetic al pielii capului cu o perie aspră. Curățați fata cu licoare Hoffman sau Rp. Acid salicilic 0,10 gr. Rezorcina 4 gr. apă dist. 100 ml. după prealabila spălare cu săpun pentru copii. Regim fără grăsimi animale, dulciuri și piine puțină, condiție și sare cu moderație; suprimați brînzeturile fermentate, cărnurile conservate, mezelurile. Cure repetate de drojdie de bere (3 lingurițe/zi), vit. B₂ 3 cpr./zi și complexe vitaminice (Viplex 2/zi sau Polivitamine 6/zi).



NORVEGIA

Creștetul Europei

Deși era miezul nopții, călătorii nu voiau să plece de pe puntea motonavei de teamă să nu piardă lucrul cel mai interesant: creștetul Europei.

Karel Capek a spus că Europa a ales Nordkap-ul drept cel mai nordic punct al ei pentru că nu e indiferentă la fenomenele de efect. Dacă e o extremitate, apoi să fie una ca lumea. Căci ștersul, banalul Nordkyn, cu care se termină de fapt continentul nostru, nu suferă comparație cu abruptul bloc de piatră Nordkap. La drept vorbind, însă, ambele promontorii pot să fie multumite; geografii recunosc Nordkyn-ul, iar vizitatorii Nordkap-ului primesc diplome frumoase care atestă că temerarul călător X a atins, cu adevărat, cel mai nordic punct al continentului european.

În fiordul vecin cu creștetul Europei se află și cel mai nordic oraș din această parte a lumii: Hammerfest. Hotărâsem dinainte să începem vizitarea orașului cu pelerinajul la „Meridian”. Acesta se zărea de altfel și de la bordul navei. De fapt nu „acesta” ci „aceasta”, căci e vorba de o coloană șlefuită care se sfârșește în vîrf cu un glob de bronz verzui. Coloana e instalată pe un promontoriu stîncos nu prea înalt, care domină portul. Litere aurii săpate în granitul trandafiriu amintesc că la Hammerfest, la latitudinea 70°40'11,3", este extremitatea nordică a „Meridianului”. Coloana e înconjurată de căsuțe vopsite în roșu. În preajma ei se află o școală, iar ceva mai departe un rezervor de petrol „Esso”. Așadar, nimic deosebit, care să atragă luarea aminte.

Hitleriștii au incendiat Hammerfest-ul într-o zi cu vînt puternic. Orașul a ars pînă la temelii și a trebuit să fie reconstruit pe un loc absolut pustiu. Căsuțele sînt de fapt standard și ar apăsa prin monotonia lor, dacă n-ar fi culorile. Culorile care vrăjesc și mint!

Înainte de a vizita acest oraș norvegian ni s-ar fi părut absurd să vopsești jumătate de casă într-o culoare și cealaltă jumătate în alta. Dar la Hammerfest așa se procedează. O jumătate e albastră, iar cealaltă jumătate are culoarea oului de rață. Un proprietar seamănă sub ferestrele jumătății lui de casă flori, celălalt preferă iarba. Dar lucrul nu e deloc supărător, absolut deloc.

Ghidul nostru se numea Axel Vall; era un bărbat calm, cu nas acvilin. Altceva nu mai știam despre el. Ba da, mai aflasem că urma să ne însoțească în plimbarea prin oraș. Avea, după toate probabilitățile, circa 50 de ani, era îmbrăcat bine, cu gust, foarte atent cu noi, dar scump la vorbă.

În centrul orașului se află niște clădiri roz-cenușii de tip uzină. Pe corpul central se poate citi de la distanță: „Findus”. E un concern care se ocupă cu achiziționarea și prelucrarea peștelui și are filiale în multe orașe norvegiane. Vall ne-a spus că întreprinderea are circa o mie de muncitori. Dacă ținem seamă de faptul că Hammerfest-ul are 7 000 de locuitori, putem înțelege importanța fabricii pentru cel mai nordic oraș norvegian.

— La „Findus” există și capital elvețian, ne-a spus Vall. Nu e o întreprindere pur națională.

— Și cota parte elvețiană e mare?
— Nu știu. Trebuie să mă informez. Am să încerc să aflu pînă diseară sau pînă mîine dimineață.

globe
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

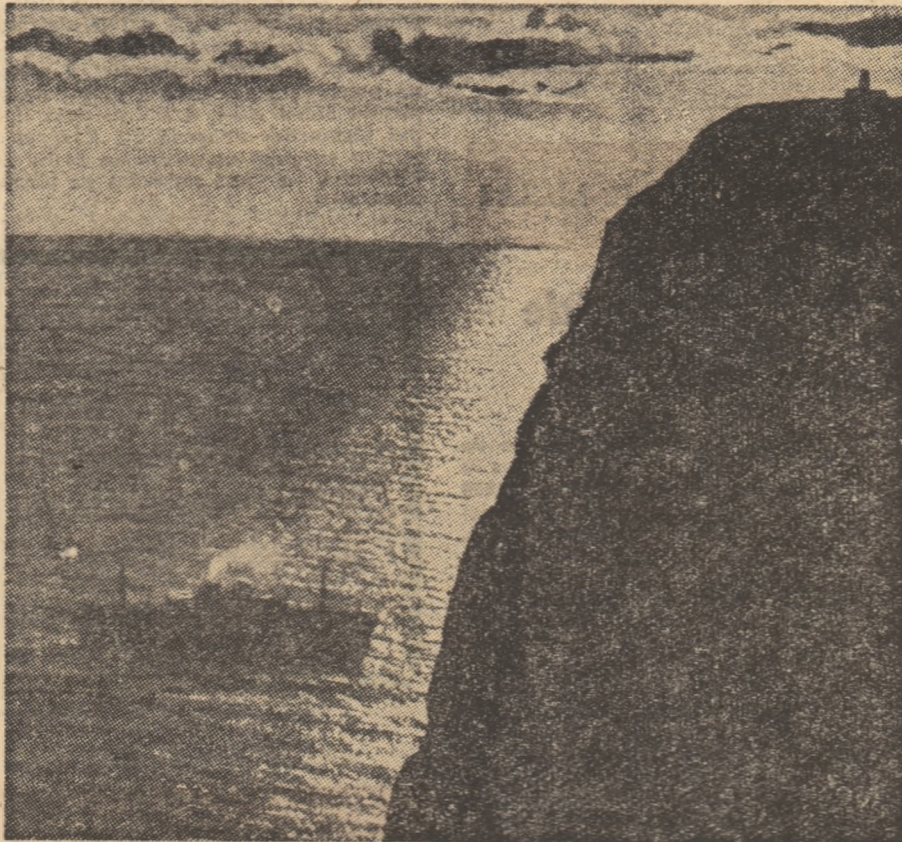


Norvegienii răspund rareori îndată la o întrebare. Se gîndesc mult, nu pentru că ar fi înceți la minte, ci pentru că vor să dea un răspuns exact, real, nu aproximativ. Dacă nu știe precis cînd a fost construit un pod, un norvegian răspunde cam așa:

— Nu știu exact dar, cred, că acum cinci ani. Trebuie însă să stabilesc precis.

După care întreabă un trecător, doi, trei. Da, podul a fost terminat acum cinci ani, în iunie, deși unul dintre cei întrebați e de părere că evenimentul s-a produs la începutul lui iulie...

De la Hammerfest am coborît la Tromsø, cel mai mare oraș din nordul Norvegiei. În parcul central din Tromsø se află un muzeu. Mai văzusem și în



La extremitatea nordică a continentului nostru

alte muzee norvegiane topoare de luptă, săbii, vîrfuri de săgeți din perioada vikingilor etc. Dar încăieri nu mi se arătau o pălărie uzată, decolorată, din fetru negru cu crîmpeie de ciucuri. Era însă pălăria exploratorului Willem Barents, care a murit în 1597 într-un port de la extremitatea nordică a insulei Novaia Zemlea.

Celelalte exponate sînt și ele legate de expediții care vor dăinui veșnic în istoria explorării Polului. Multe dintre ele au avut legături cu portul Tromsø. Din cei treizeci de marinari de pe „Fram”, doi: pilotul Iakobsen și harponierul Pedersen au fost originari din Tromsø, iar un al treilea, marinarul Bentsen, a urcat din curiozitate pe „Fram”, în timp ce nava ancorase în port și apoi n-a mai părăsit-o.

Tot la Tromsø există și o statuie a lui Roald Amundsen, care mi-a amintit de ultimul act de curaj al celebrului explorator. Și în timp ce priveam modestul monument datorat lui Karl Paulsen, prin fața ochilor minții se fugăreau imagini din epopeea scrisă de marele explorator.

...Peste cîteva minute — îmi spuneam — Roald Amundsen își va lua rămas bun de la Tromsø. În mina stîngă ține un mic sul de hirtie. O hartă sau niște date meteorologice. Deși vremea nu e prea bună, el a hotărît să zboare. Privește abruptele vestante inverzite dîndărătul strîmtorii. Dar nu știe că le vede pentru ultima oară.

Cu puțin timp înainte el a declarat ziariștilor că se va retrage; înfăptuise tot ce-și propusese în viață. Era primul om care ajunsese la Polul Sud. Și aceeași mină care înfipsea un steag în extremitatea sudică a axei terestre aruncase apoi un fanlon de la bordul unui dirijabil care trecea deasupra Polului Nord. Apoi străbătuse, cel dintîi, pasajul nord-vestic cu un mic iacht cumpărat din Tromsø și organizase a treia expediție din lume care izbutise să străbată pasajul nord-estic. Încît Amundsen se bucura pe drept cuvînt de gloria unuia din cei mai mari exploratori ai secolului XX.

Și iată că bătrîn, cu fața brăzdată de cute, adastă lîngă apa albastră, în pragul ultimelor lui clipe de viață. Cu pași

mari, Amundsen se îndreaptă apoi spre țărîmul lîngă care îl așteaptă o barcă. Nu departe se leagănă pe valuri hidroavionul „Latham”.

Telegraful vestește lumii că în ziua aceea de 17 iunie 1928, celebrul explorator polar Roald Amundsen, la bordul unui aparat pilotat de un temerar aviator francez, pornește în căutarea lui Nobil și a oamenilor lui de pe dirijabilul „Italia” eșuat în ghețurile Arcticii. Apoi lumea aude semnalele „Latham”-ului și cererea lui de a i se comunica date meteorologice. După care legătura se întrerupe pentru mult timp, pentru totdeauna.

Nici pînă acum nu se știe ce s-a întîmplat cu hidroavionul în văzduh. Toamna, pescarii au zărit pe valuri un obiect ciudat. Mai tîrziu și-au dat seama că era aripa unui hidroavion. După aceea marea a mai adus un rezervor de benzină gol, pe care s-a putut descifra cuvîntul „Latham”.

Am avut o dată prilejul să-l văd pe Roald Amundsen. Întîmplarea s-a petrecut cu un an înaintea morții lui. Ziarele anunțaseră că celebrul explorator se va întoarce în patrie din Japonia

Larache și Marrakech sînt în floare cașii și portocalii... În oazele din Erfoud și Zagora se culeg curmalele... Iar în jurul orașului Meknès lanurile de griu unduie în bătaia vîntului... Sîntem în Maroc.

Marocul a sărbătorit anul acesta 14 ani de la dobîndirea independenței. Importantele succese obținute în acest scurt răstimp au permis consolidarea victoriei din 1956. Fidelă tradițiilor musulmane, țara a menținut calendarul islamic și se află acum, în conformitate cu el, în anul 1389, dar e totuși guvernată de legi ale secolului XX.

Primele orașe marocane au fost fortărețe: cu ziduri înalte și groase, porți grele, străduțe înguste. Medina — partea veche a orașelor — are aceeași înfățișare ca acum o mie de ani. Și cu toate că vremea incursiunilor și a asediilor a apus de mult, deși în jurul medinelor din orașele marocane a apărut o arhitectură nouă, ele continuă totuși să aibă viața lor.

Străduțele pavate cu piatră tocită de anj ale medinelor din Rabat gerpulesc printre prăvălloare, ateliere, pieți care abundă în mirodenii, fructe, păsări, țesături, covorașe splendide etc. Mașinile nu pot intra în aceste ulicioare, încît mărfurile sînt transportate de catiri. Iar negoș se face cu orice: cu piramide de curmale uscate, cu lemn de santal, cu cornuri calde, vase de material plastic, ceramică pestriță, nucii de cocos, bijuterii de argint, blănuri de miel.

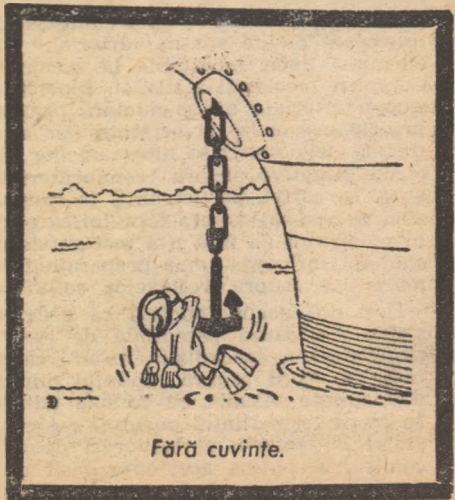
Croitorii dibaci iau pe loc măsura clienților și execută într-un sfert de oră o cămașă sau o rochie. Într-un ungher mai retras, unde nu-i deranjat de trecători, un coașer se ocupă de clienții care stau cînchiți pe pămînt. Dar iată și cartierul scribilor: țărănișul mașinilor de scris răzbate pînă departe. În medina scribilor sînt persoane care se bucură de mult respect. Oamenii li se adresează cînd trebuie să trimită o scrisoare părinților, cînd trebuie să expedieze scrisori de afaceri, jalbe, copii după acte. În regiunile periferice se mai pot întîlni și astăzi scribi înarmați cu cerneală și toc. Dar în marile orașe, ei au adoptat de mult mașina de scris.

Străbați medina și ți se pare că viața se schimbă foarte încet, aproape imperceptibil. Iată cartierul tîmplarilor, al cizmarilor, al țesătorilor care lucrează cuveraturi cu splendide motive orientale. Secretele meșteșugarilor sînt transmise din generație în generație și sînt deprinse încă din copilărie. În medina există ateliere de covorașe în care se utilizează exclusiv munca copiilor. Căci trebuie să ai degete foarte fine ca să țezi ornamente multicolore extrem de complicate. Încît această muncă e făcută numai de fete între cinci și șapte ani.

În marile medine, ca acelea din Rabat sau Fès, există o sumedenie de moschei. Panorama oricărui oraș cuprinde invariabil turnuri roz sau albe de micarete care amintesc mereu că Marocul este o țară islamică ce respectă cu străznicie tradițiile și obiceiurile musulmane. Studiul Coranului e obligatoriu în școli, iar respectarea sărbătorilor și a riturilor religioase e păzită cu sfințenie.

Dar tendințele noi pătrund și în aceste structuri tradiționale. Chiar și în medina se simte suflul innoitor al secolului XX. Studenții discută cu aprindere probleme care preocupă opinia publică mondială, fetele refuză din ce în ce mai des să poarte voaluri pe față. În orașe a apărut un proletariat marocan, circa 300.000 de muncitori. Întreprinderile existente sînt, în genere, echipate după ultimul cuvînt al tehnicii. Fenomenul se explică foarte simplu. Trecînd la industrializare, marocanii au adoptat firesc realizările celor mai recente, au cumpărat cele mai bune utilaje. În felul acesta au luat naștere întreprinderi metalurgice, chimice și rafinării bine echipate. Industrializarea, modernizarea porturilor maritime (a celui de la Casablanca în special), construcția de baraje, drumuri și aerodromuri contribuie la soluționarea problemei șomajului, la sporirea efectivelor clasei muncitoare.

V. Katin



G. Kublički

MAROC

Viața medinelor

Zi și noapte, din coșurile combinatului chimic de la Safi iese fum... La rafinăria de petrol din Muhammad se văd arzînd torțe de gaze... În livezile din

